

Kasvukaupunkien järjestäytyminen ja valtio-kumppanuuden rakentaminen

Kaupunginhallitus 06.11.2023 § 331
685/00.04.01/2023

Valmistelija

kehittämissuunnittelija Saija Karnisto-Toivonen, saija.karnisto-toivonen@salo.fi, 02 778 2569

MDI konsulttitoimisto toteutti 2022 yhteistyössä Hypo-pankin, Rakennusteollisuus RT:n, Kuntaliiton sekä Hämeenlinnan, Hyvinkään ja Kokkolan kaupunkien kanssa järjestyksessään kuudennen kaupunkipolitiikan tiekartan, jonka teemana oli keskisuurten kaupunkien renessanssi ja uusi tuleminen. Keskisuuria kaupunkeja (40 000-100 000 asukasta) on Suomessa yhteensä 16. Tiekartassa tarkasteltiin keskisuurten kaupunkien kehitystä erilaisten tilastojen valossa ja rakennettiin näkymää 2020-luvulla vaikuttavista keskeisistä muutosvoimista. Muutosvoimiksi tunnistettiin etenkin paikkariippumattoman työn lisääntyminen, isot hallintoremontit (TE-uudistus ja hyvinvointialueiden käynnistyminen), teollisuuden paluu ja vihreä siirtymä, väestökehitys, asuntomarkkinoiden murros sekä pehmeiden arvojen kasvava merkitys elinvoimaisuuden rakentamisessa. Näistä jokainen haastaa, mutta samalla tarjoaa uudenlaisia menestymisen mahdollisuuksia erityisesti keskisuurille, tässä vaiheessa kasvukaupungeiksi kutsuttaville kaupungeille. Tiekartassa tulkittiin myös niitä kriittisiä menestystekijöitä, joihin näiden kaupunkien olisi kyettävä vastaamaan vahvistaakseen kilpailukykyään ja elinvoimaansa.

Kaupunkipoliittista tiekarttaa rakennettaessa tunnistettiin voimakas tarve kasvukaupunkien yhteistyöverkostolle ja edunvalvontafoorumille. Kaupunkipoliittinen tiekartta julkistettiin Hämeenlinnassa elokuussa 2022. Julkistamiseen kutsuttiin mukaan kaikkien kasvukaupunkien edustus. Julkistamisen yhteydessä päätettiin aloittaa yhteistyöverkoston ja -edunvalvontafoorumin muodostaminen Hämeenlinnan kaupungin sekä MDI konsulttitoimiston koordinoimana. Sittenkin kasvukaupungit ovat kokoontuneet kolmesti; tammikuussa 2023 Hämeenlinnassa, toukokuussa Kokkolassa sekä SuomiAreenassa Porissa kesäkuussa. Syyskuussa näiden kaupunkien delegaatio kävi tapaamassa kunta- ja alueministeriä esitelläkseen ehdotuksen yhteistyöverkostosta sekä niin ikään sopimuksellisesta valtio-kumppanuudesta. Ehdotus otettiin myönteisesti vastaan ja jatkovalmistelulle annettiin vihreää valoa.

Tapaamisen jälkeen yhteistyöverkostolle on valmisteltu luonnokset kasvukaupunkien välisestä verkostosopimuksesta sekä sopimuksesta valtio-osapuolen kanssa. Sopimuksissa tunnistetaan kolme keskeistä teemaa,

- a) Teollisuuden paluu ja siihen liittyvien pullonkaulojen purkaminen, kuten osaavan työvoiman saatavuus vihreän siirtymän aloilla
- b) Yhdyskuntarakenteen rakentaminen, jolla hillitään ilmastonmuutosta ja luontokatoa, sekä toteutetaan kestävää liikkumis- ja asuntopolitiikkaa
- c) Kasvukaupunkien veto- ja pitovoiman vahvistaminen avoimuudella, kulttuuri- ja palveluntarjonnalla sekä kansainvälisyydellä

Kaupunkien keskinäisessä yhteistyössä on päädytty sopimukselliseen, mutta rakenteeltaan kevyeen yhteistyöverkoston, joka rakentuisi isäntäorganisaatio-mallille. Yksi kaupunki kerrallaan vastaisi verkoston hallinnoinnista ja laskuttaisi jäsenmaksut. Jäsenmaksun suuruudeksi on päätetty tässä vaiheessa 2000 euroa / vuosi (alv 0 %) ja että Hämeenlinnan kaupunki ottaisi isäntäorganisaation vastuut. Sopimuksellisuus olisi modulaarista, mikä mahdollistaa esimerkiksi erilaisten, temaattisten kehittämishankkeiden toteuttamisen verkostossa.

Kaupungit voivat paikallisesti ja tapauskohtaisesti päättää osallistumisestaan yhteisiin projekteihin.

Kaupunkien väliseen sopimukseen kutsutaan tässä vaiheessa Hämeenlinna, Hyvinkää, Joensuu, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Mikkeli, Pori, Porvoo, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki ja Vaasa. Sopimuksista päätetään kaikissa edellä mainituissa kaupungeissa syksyn aikana.

Valtion kanssa solmittavaan sopimukseen kytkeytyvät kasvukaupunkien lisäksi valtion puolelta ainakin työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, sisäministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Solmittavan sopimuksen kolmesta teemasta luodaan kaupunkien ja valtion toimijoiden välille omat, temaattiset sopimuksensa, joissa määritellään tarkemmin jokaisen teeman sisäiset tavoitteet ja niiden toteuttamistavat. Kaikki osallistuvat tahot ovat yhdenvertaisesti mukana toiminnassa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus päättää:</p> <ol style="list-style-type: none">1. hyväksyä Salon kaupungin lähtemisen keskisuurten kaupunkien verkostoon ja hyväksyä liitteenä olevat sopimukset Salon kaupungin osalta.2. oikeuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sopimukset ja päättämään kaupungin edustajista verkostotyössä.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Kaupunginjohtaja Valmistelija, lähettää otteen kasvukaupungeille.